

РАБОТЕН ЛИСТ

ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА КУЛТУРНО И ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО В СОФИЯ

В Списъка на паметниците на културата с категория „национално значение“ в град София са включени 148 обекта.

<http://mc.government.bg/page.php?p=58&s=429&sp=430&t=244&z=246>

- ▶ Намерете 5 места, които са най-близо до вашето училище. Напишете техните имена и географско разположение в кутийките по-долу. Определете дали те са културни или природни забележителности.
- ▶ Дискутирайте отговорите заедно.

№	Име на забележителността	Местоположение	Квартал	Вид (културна/природна)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

РАБОТЕН ЛИСТ

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

Картата на София показва 10 забележителности.

- ▶ Свържете 10 софийски забележителности от сайта: www.sofia-city.info в маршрут, който може да бъде посетен в рамките на 2 часа.
- ▶ Напишете имената на забележителностите и техните GPS координати. Отбележете дали са културни, природни или смесени. Успех!

№	Име на забележителността	Квартал	GPS координати	Вид (културна, природна, смесена)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

РАБОТЕН ЛИСТ

РАЗБИРАНЕ НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ИЗБОР

Културни забележителности	Критерий I	Критерий II	Критерий III	Критерий IV	Критерий V	Критерий VI
Боянската църква						
Къщата на Яблански						
Ларгото						
Централна баня						
Източна порта						

Природни забележителности	Критерий I	Критерий II	Критерий III	Критерий IV	Критерий V	Критерий VI
Резерват „Бистришко бранище“						
Пещера „Духлата“						
Златните мостове						
Кътинските пирамиди						
Боянски водопад						

Смесени забележителности	Критерий I	Критерий II	Критерий III	Критерий IV	Критерий V	Критерий VI
Софийска света гора						

КУЛТУРНИ КРИТЕРИИ

- I. Обектите да представят шедевър на човешкия творчески гений.
- II. Обектите да представят значителен обмен на човешки ценности в даден период от време или в определена културна област от света, за развитието на архитектурата или технологията, паметниците на изкуството, градоустройството или озеленяването.
- III. Обектите да бъдат единствени по рода си или най-малкото да са изключително свидетелство за културни традиции или за цивилизация, която е съществувала и по-късно е изчезнала.
- IV. Обектите да бъдат изключителен пример за някой вид сграда, архитектурен или технологичен ансамбъл или пейзаж, които да илюстрират значими етапи от развитието на световната история.
- V. Обектите да бъдат изключителен пример за традиционно човешко селище, използване на земята или морето, които са показателни за култура или човешко взаимодействие с околната среда, особено в случаите когато тя е станала уязвима под силно влияние на необратими промени.
- VI. Обектите да бъдат пряко или осезаемо свързани със събития или живи традиции, с идеи или с вярвания, с художествени или литературни творби, които са от изключително световно значение.

ПРИРОДНИ КРИТЕРИИ

- I. Мястото да съдържа превъзходно природно явление или да има необикновена природна красота и естетическо значение.
- II. Мястото да бъде изключителен пример, представящ важни етапи от историята на Земята, включващ вкаменелости, обекти, произлизащи от геоложки процеси в развитието и формирането на релефа, или такива с геоморфоложки или физикогеографски особености.
- III. Мястото да бъде изключителен пример, представящ значими действащи екологични и биологични процеси в еволюцията и развитието на земни, сладководни, брегови и морски екосистеми заедно със съжителство на растения и животни.
- IV. Мястото да съдържа най-значимите и важни природни местообитания за запазване на биологичното им разнообразие, включително на тези, които имат изчезващи видове от изключителна световна значимост според гледището на науката и опазването на околната среда.

СМЕСЕНИ – КУЛТУРНИ И ПРИРОДНИ

- I. Смесените културни и природни забележителности трябва да отговарят заедно за изключителна културна и природна универсална ценност, за да бъдат включени в Списъка, според комбинация от културните и природни критерии. Към момента има 29 смесени забележителности в Списъка на ЮНЕСКО, например Мачу Пикчу в Перу.

Прилагане на критериите

Критериите се прилагат строго, за да се предотврати Списъкът да бъде прекалено дълъг или прекалено опростен, спрямо номинациите, които правят отделните страни.

Всички страни имат забележителности от местно и национално значение, които са повод за национална гордост, Конвенцията окуражава тяхното идентифициране и опазване, независимо дали са част от Списъка или не.

РАБОТЕН ЛИСТ

НОМИНИРАНЕ НА КУЛТУРНИ И ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ

НАСОКИ ЗА УЧЕНИЦИ

НОМИНИРАНЕ НА ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТ

Подета е инициатива за включване на историческия център на София в Списъка на ЮНЕСКО. Вашият клас е помолен да направи обосновка на номинацията. Дейността включва дейности като проучване в клас и посещения на място и на тематично свързани музеи.

НАСОКИ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА НОМИНАЦИЯ

Използвайте приложения формуляр, за да подготвите номинацията, като следвате основните насоки:

Описанието трябва да включва:

- описание на мястото и списък на основните характеристики (например, видове сгради, археологически разкопки и т.н.);
- история на мястото;
- карти;
- снимки;
- библиография.

Обосновката трябва да отговаря на въпроса: **Защо това място е от световно значение?**

Секцията за консервация на мястото включва:

- индикация за това кой е отговорен за опазването на мястото. Местните хора сами ли се грижат или има национални/международни организации, които са включени? Хората, които трябва да се грижат мястото, имат ли възможности за това? Имат ли достатъчно пари и експертиза? Има ли закон, който защитава мястото?

Секцията за сравнение с други места:

- детайли за други подобни места във вашия регион или страна;
- оценка на мястото в сравнение с други подобни от световно значение.

Има ли опасност за мястото по отношение на опазването му? Например, заличаването на археологически разкопки поради инвестиционни намерения.

ФОРМУЛЯР ЗА НОМИНИРАНЕ

Име на страната, в която е разположена забележителността:

Име на човека, който предлага номинацията:

Наименование на забележителността

Географско разположение

Описание на мястото

.....

.....

Обосновка – критерии, които са изпълнени

.....

Опазване

Сравнение с други подобни

Дата:

РАБОТЕН ЛИСТ

СВЕТОВНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Да бъде попълнен от всеки ученик преди, по време и след посещението на Антична Сердика.

Наименование на забележителността:

Име на ученика:

Дата на посещението:

Напиши какви са очакванията ти от екскурзията (какво очакваш да откриеш, да научиш и др.)

По време на екскурзията

Направи скица на отделна част от Антична Сердика, която ти е направила най-силно впечатление (използвай допълнителен лист за рисуване).

Запиши факти и числа, които се отнасят до Антична Сердика.

Опиши твоите сетивни възприятия и открития: когато си затвориш очите, опиши какво чуваш, какви миризми усещаш и опиши това, което най-много те е впечатлило:

звучи.....

миризми.....

згледки.....

След посещението

Изпълниха ли се напълно твоите очаквания? Да Не

Опиши! Защо да? Защо не?.....

Защо мислиш, че тази забележителност е важна?.....

Закljučителни коментари:.....

Подпис:.....

Дата:.....

РАБОТЕН ЛИСТ

ЕТНИЧЕСКИ ГРУПИ И НЕМАТЕРИАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

	Българи	Роми	Турци	Евреи	Арменци
1. Песента „Чаѝе Шукарѝе“					
2. Танцът „рѝченица“					
3. Вицовете за Крикор и Гарабег					
4. Приказките за Настрaгин Ходжа					
5. Митът за Моисей					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					

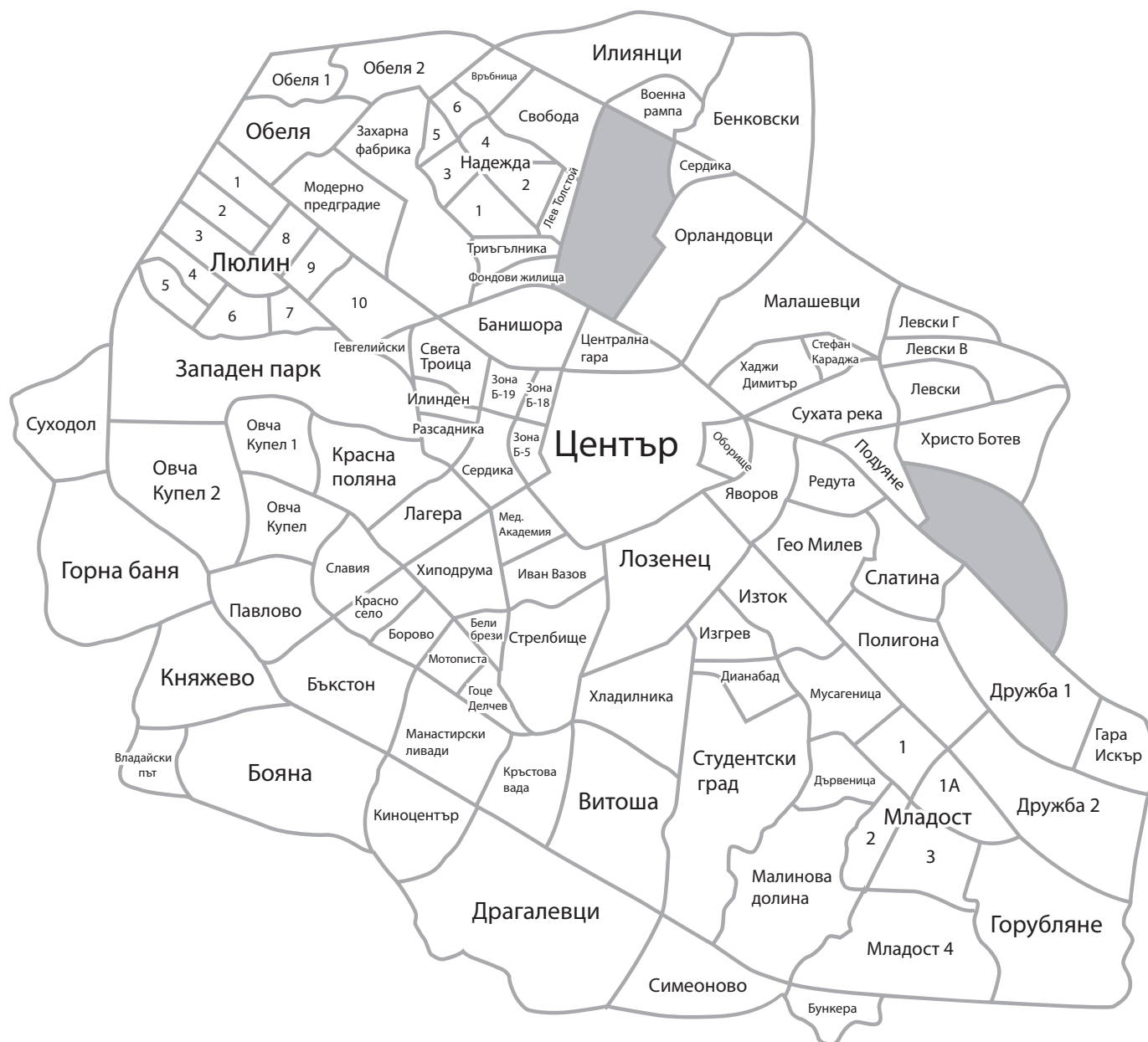
РАБОТЕН ЛИСТ А

СОФИЙСКИ КВАРТАЛИ

Произход на имената на софийските квартали

Произход: български, турски, латински, груг

Използвайте таблицата с произхода на имената на кварталите от работен лист Б за да определите и оцветите отделните групи.

Име:

гана:

РАБОТЕН ЛИСТ Б

СОФИЙСКИ КВАРТАЛИ

Квартал	Произход и история
„Лозенец“	От турското „Корубаглар“, което означава „лозя в гората“ или „изсъхнали лозя“.
„Банишора“	От българското „бавно течаща вода“.
„Обеля“	От българското „обел“ (гора, обградена с обелени колове) и забел (бранище, гребна гора). Думата е производна и от глагола беля или обеля.
„Разсадника“	Горски разсадник, който общинските власти създали в началото на XX век до жп линията за Кюстендил.
„Филиповци“	От латинското име „Филип“ по време на кръстоносните походи.
„Овча купел“	От българското „купел“, което означава вълна, т.е. "овча вълна".
„Слатина“	От българското „височина над София“
„Подуене“	От българското „под“, „обор“
„Враждебна“	От българското „враждане“, „преследване“
„Дървеница“	Дървена къща
„Красна поляна“	Булина ливада е предишното име на квартала. Земята се е притежавала на туркинята Айше Ризебегова.
„Факултета“	Наречен на птицевъдна станция на Агрономическия факултет, построена около 1922 г.
„Малашевци“	Планина, която се намира на границата между България и Македония. Оттам са се преселили семейства, които са основали квартала.
"Гевгелийски"	Местност в Македония.
„Бояна“	От българското „бойан“ болярин, веломога.
„Драгалевци“	От българското „силни, смели войници“.
„Орландовци“	От латинското име „Орландо“.
"Хладилника"	Носи името на хладилни складове, построени върху отклонение на околновръстната железопътна линия.
"Захарна фабрика"	Кръстен на изградената през 1898 г. захарна фабрика.
„Дианабад“	Приел името на едноименна лятна къпалня, създадена през 1931 г.
"Мотописта"	Застроен около територията на мотописта "Витоша".
„Хиподрума“	Взема името си от софийския хиподрум, построен по настояване на цар Фердинанд.
„Горна баня“	От турското „Юкаръ баня“.

РАБОТЕН ЛИСТ

ПОСТРОЯВАНЕ НА СКИ ПИСТИ В ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША“

Свържете всяка представена позиция с професията, която смятате, че изразява.

1. Последното нещо, от което се нуждае Витоша са повече от съществуващите ски писти, защото те в голяма степен ще унищожат местността. Това просто ще промени начина, по който функционира паркът. Пристигането на многобройни туристи ще изисква построяването на нова туристическа инфраструктура, която към този момент не може да бъде изпълнена.
 - Директор на на Национален парк
2. По същество, това е отговор на увеличаващия се брой туристи към планината. Витоша ще бъде на място за всички, а ние от години по никакъв начин не използваме ефективно. Ски пистите могат привлекат нови туристи, и това може да увеличи туристическата индустрия два или три пъти.
 - Прегседател на Общинския съвет
3. Ски пистите ще наложат изсичането на гори и ще оголят в значителна степен планината за силните ветрове. Създаването на басейн за изкуствен сняг може да нанесе значителни промени в тази деликатна екосистема и да доведе до разрушаване на района.
 - Горски служител
4. Пейзажът е наистина забележителен. Но Витоша трябва да бъде включена като международна ски дестинация и да привлече големи инвеститори.
 - Министър на туризма
5. За баланс бих искал да кажа, че не виждам опасност в предложението, ако проектът се изпълни по всички екологични норми. Освен това проведеното предварително проучване не показва, че публичните разходи не са прекалено големи, защото има заинтересовани инвеститори. Този проект ще донесе полза за туризма и общността на София, което е важно за увеличаване доходите на хората.
 - Журналист

РАБОТЕН ЛИСТ А

СТАТИСТИКА ЗА СВЕТОВНИЯ ТУРИЗЪМ

Таблица 1

ПРОГНОЗНИ ПРИХОДИ ОТ НАСТАНЯВАНЕ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОБЕКТИ ЗА 2012 В СОФИЯ

Категория	Цени за нощувка (лв.)	Брой реализирани нощувки	Прогнозни бруто приходи за 2012(лв.)
*****	141,8	334 108	47 376 514
****	119,4	526 290	62 839 026
***	91,6	267 547	24 507 305
**	49,7	122 886	6 107 434
*	43,3	169 410	7 335 453
ОБЩО			1 420 241

Източник: ОП „Туристическо обслужване“

През 2012 г. София попада в челната десетка на световните столици, чиито хотели предлагат най-добро съотношение „качество-цена“ (класация на туристическия портал www.hotel.info).

Таблица 2

СРЕДНИ ЦЕНИ НА НЯКОИ ТУРИСТИЧЕСКИ УСЛУГИ И ПРОДУКТИ В ЧАСТ ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТОЛИЦИ ЗА 2012 Г. В ЕВРО

	София	Истанбул	Любляна	Прага	Скопие	Варшава	Тирана
Обяд/вечеря в обикновен ресторант едно ястие	4,09	5,07	7,00	3,92	3,00	4,81	3,67
Обяд/вечеря за двама в средноскъп ресторант – по три ястия	20,45	24,30	35,00	23,55	19,50	28,85	18,90
Комбинирано меню в Макдоналдс - Big Mac Menu	3,58	5,07	5,15	4,71	4,00	3,85	3,00
Капучино	1,02	2,32	1,50	1,57	1,37	1,92	1,00
Кока кола/ Пепси кола (0,33 л/бутылка)		0,85	2,00	1,10	1,14	0,77	1,00
Минерална вода (0,33 л/ бутылка)	0,50	0,42	1,45	0,78	0,81	0,48	0,55
Еднопосочен билет за градския транспорт	0,50	0,85	1,20	1,20	0,50	0,87	0,22
Месечна карта за градския транспорт	0,77	59,16	37,00	21,59	24,31	21,64	10,00
Таксиметров превоз за 1 км	0,40	0,68	0,90	1,02	0,40	0,58	2,17

Източник: ОП „Туристическо обслужване“

РАБОТЕН ЛИСТ Б

СТАТИСТИКА ЗА СВЕТОВНИЯ ТУРИЗЪМ

Таблица 3

БРОЙ ПРЕНОЩУВАЛИ ЛИЦА В НАСТАНИТЕЛНАТА БАЗА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ЗА 2011 И 2012

Пренощували лица 2011		Пренощували лица 2012	
Българи	Чужденци	Българи	Чужденци
324 092	449 913	341 788	486 671
774 005		828 459	

Източник: ОП „Туристическо обслужване“

Таблица 4

НАСТАНЯВАНЕ

Категория	Брой реализирани нощувки за 2012 г.	Очакван приход от туристически данък (лв.)	Очаквани бруто приходи за 2012 г. (лв.)
*****	334 108	400 930	47 376 514
****	526 290	526 290	62 839 026
***	267 547	214 038	24 507 305
**	122 886	73 732	6 107 434
*	169 410	67 764	7 335 453
	1 420 241	1 282 753	148 165 732

Източник: ОП „Туристическо обслужване“

В София се намират:

- 5 от общо 15 за страната държавни културни институти в областта на музикалното и танцово изкуство;
- 6 от общо 38 за страната държавни културни институти в областта на театралното изкуство, както и 4 общински театъра;
- 27 от 127 музеи за страната, разполагащи с 2 710 871 експоната;
- 2 национални, 2 общински и множество частни художествени галерии;
- 7 от 23 национални училища за обучение по изкуство и култура;
- 130 от 177 издателства в страната;
- 120 читалища;
- 31 кинозали;
- 3 киноцентъра.

София е водещ център на музейното дело в България. Тук се намират най-важните музейни институции и водещите експозиции. Градът играе ключова роля по подготовката и изпращането на изложби в чужбина, в приемането на гостуващи изложби.

Едни от най-значимите културни събития, на които София е била домакин през 2012 г.:

- Sofia Rocks 2012 – кай-мащабният рок фестивал в България;
- Международен фолклорен фестивал 2012;
- Международен фестивал за уличен и куклен театър „Панаир на куклите“ 2012;
- „Пиано Екстраваганца“ – фестивал на световната класическата музика;
- Sofia Dance Week – фестивал за съвременен танц;
- Sofia Architecture Week – международен фестивал за архитектура;
- Sofia Contemporary – международен фестивал за съвременно изкуство;
- Sofia Film Fest – международен филмов фестивал.

РАБОТЕН ЛИСТ

Културното наследство и туризмът - игра

<p>НАЧАЛО</p> <p>Вашата забележителност е включена в туристически маршрут. Представете плана за привличане на туристи на другите отбори.</p>	<p>ПЛАКАТ</p>	<p>ПЛАКАТ</p>	<p>Забележителността е засегната от природно бедствие. Обяснете какво се е случило (имайте предвид характеристиките на мястото и разрушенията)</p> <p>ВЪРНЕТЕ СЕ НА НАЧАЛО</p>	<p>ПЛАКАТ</p>	<p>Има много боклуци и замърсявания на вашата забележителност. Напишете 5 начина, за да разрешите този проблем.</p> <p>ВЪРНЕТЕ СЕ НА №4</p>
<p>ПЛАКАТ</p>	<p>ПЛАКАТ</p>	<p>ПЛАКАТ</p>	<p>Информационният център на вашата забележителност е критикуван заради липсата на услуги. Напишете писмо до посетителите, като ги молите за дарения, за да бъде реновиран центърът.</p>	<p>ПЛАКАТ</p>	<p>Рекорден брой туристи са посетили вашата забележителност. Събраните пари позволяват да започнете възстановителна програма. Кои са основните приоритети и защо? Представете го без да използвате гуми.</p> <p>ПРИДВИЖЕТЕ СЕ 5 КВАДРАТЧЕТА НАПРЕД</p>
<p>Част от забележителността е ружна поради лоша поддръжка. Направете списък с проблеми (поне 5) и решенията, които предлагате.</p> <p>ВЪРНЕТЕ СЕ НА НАЧАЛОТО.</p>	<p>Апелът за набиране на средства за консервация е успешен. Напишете този апел, като включите 7 причини защо трябва да получите тези пари.</p>	<p>Нов туристически хотел е построен. Мениджърът избира важността от опазване на културното наследство. Направете реклама на хотела, за да я публикувате в списание.</p> <p>ПРИДВИЖЕТЕ СЕ 4 КВАДРАТЧЕТА НАПРЕД</p>	<p>Комисията за опазване на забележителности критична по отношение на вашата забележителност в своя петгодишен доклад. Какви са мотивите ѝ?</p> <p>ВЪРНЕТЕ СЕ 9 КВАДРАТЧЕТА НАЗАД.</p>	<p>ПЛАКАТ</p>	<p>Вашата забележителност е заснета по националната телевизия.</p> <p>ПРИДВИЖЕТЕ СЕ 3 КВАДРАТЧЕТА НАПРЕД</p>
<p>ПЛАКАТ</p>	<p>Прекалено много туристи посещават вашата забележителност, като причиняват вреди. Напишете 5 предимства и 5 недостатъка от туризма за забележителността.</p> <p>ВЪРНЕТЕ СЕ 11 КВАДРАТЧЕТА НАЗАД.</p>	<p>ПЛАКАТ</p>	<p>Вашият хотел е затворен, защото покривът му тече.</p> <p>ВЪРНЕТЕ СЕ 5 КВАДРАТЧЕТА НАЗАД.</p>	<p>ПЛАКАТ</p>	<p>ФИНАЛ</p>

РАБОТЕН ЛИСТ

„Добрият“ и „лошият“ турист

Основни правила за поведение на туристите

Когато планират своята екскурзия, туристите трябва:

1. Да научат колкото е възможно повече за дестинацията.
2. Да подкрепят местните доставчици (авиолинии, туроператори, пътни агенти, хотели и др.) и да демонстрират отношение към проблемите на околната среда.
3. Да планират своята ваканция в ниския сезон, ако е възможно.
4. Да посещават малко познати дестинации.

Когато сте на мястото на вашата екскурзия:

1. Отнасяйте се с уважение към местните традиции и обичаи.
2. Приемете личното пространство, култура, навици и традиции на домакините.
3. Подкрепяйте местната икономика като купувате местни стоки и ползвате местни услуги.
4. Допринесете за местните усилия за опазването на околната среда.
5. Пазете околната среда с нейните екосистеми и живот.
6. Не загрозявайте културните забележителности и паметници.
7. Използвайте ефективно водата и електричеството.
8. Бъдете внимателни с огъня.
9. Не вдигайте шум.
10. Ползвайте само обозначени пътища и пътеки.

Основни правила за поведение на туристите, Етичен кодекс за околна среда и туризъм, ООН – Програма „Околна среда“

РАБОТЕН ЛИСТ

ОЦЕНКА НА ТУРИСТИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ

Учениците трябва да оценят туристическо съоръжение като поставят знака „X“ в съответната колона

Съоръжение	Неподходящо	Подходящо	Добро	Много добро
Указателни табели				
Паркинг за коли				
Тоалетни				
Информация				
Изложби				
Сувенири				
Кошчета за отпадъци				
Чистота				
Екскурзоводи				
Бързи закуски				
Други				

ДОКЛАД ДО УПРАВИТЕЛЯ НА КУЛТУРНАТА ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТ

Уважаеми г-н/г-жо..... ,

Аз посетих, забележителността, която управлявате и установих следното:

- туристическите съоръжения са подходящи
- туристическите съоръжения са неподходящи и необходимо да се подобри следното:

.....

Надявам се, че този доклад, ще бъде полезен за развитието на културната/природна забележителност.

Искрено Ваш,

Име:.....

Поглис:.....

Дата: